

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio I. De Haruspicina siue Ariolatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

In dorum historiis, in iis quæ de Flori- A
densium reb. gestis agunt. aspidomā-
tiam vocare possum. Narrant sequē-
tia de Rege Holata Outina, eum exer-
citu sublittere iussō, senem magū cen-
tum & viginti annos superantem ad-
uocasse, & quo in statu res hostiū fo-
rent pronunciare iussisse. Tum magus
locum in medio exercitu parauit, & conspe-
cto Ottignij, quod puer eius gestabat scuto,
petere illud iubet: impetratum illud collo-
cat, orbe quinque pedum diametri circum- B
illud ducto, additis quibusdam characteri-
bus & notis: tum in scutum genibus flexis
pedum caleaneis infedit, sic ut nulla parte
humanum tāgeret: & nescio quid submur-
murans varios gestus exprimebat, tanquam
invehementem aliquam orationem incū-
beret: qua ad quadrantem horæ producta,
illico tam horrendus apparuit, ut humanā
effigiem amplius non exprimeret. nam ita C
omnes artus contorquebat, ut ossa dissolui
exaudirentur, demumque præter naturā mul-
ta faciebat. His peractis momento in pristi-
num statum redijt, lassus tamen admodum
& quasi attonitus: deinde circulo egressus
Regem salutauit, ipsique indicauit ho-
stium numerum, & quo loco illum exspe-
ctarent.]

Claudat seriem Salisberienſis, lib. D
de nugis curialium c. II. scribens: ima-
ginarij sunt, qui imagines quas faciunt,
quasi in possessionem presidentium spiri-
tum mittunt, ut ab eis de rebus dubiis do-
ceantur: hos idololatrias esse & scriptura
conuincit, & diuino maiestatis iudicio con-
demnandos.]

In his omnibus verba magica solēt E
interuenire, ideo dubitari ne-
quit, quin ad hanc quæstio-
nem pertineant.

QVÆSTIO VII.]

De mangania speciebus in quibus vel non
est explicitum pactum, vel latens
admodum est.

HÆc implicitam habentia pactio-
nem reuocari possunt ad tria ca-
pita, Ariolationem siue Haruspicinam,
Augurium & Sortes. de quibus nunc vi-
dendum.

SECTIO I.

De Haruspicina siue Ariolatione.

Ariolatio latissima significatio-
nem: sed hic eā strictè sumo, ut Isido-
rus, cum scribit: Arioli vocati propterea
quod circa aras idolorum nefarias preces e-
mittunt, & funesta sacrificia offerunt, usq[ue]
celebritatibus demonum responsa accipiūt
a.] quibus verbis describit solam di-
uinationem explicitam, quæ ad ora-
cula refertur. hoc placuit etiā Raba-
nob & Gratiano Iuoni, & Burchardo,
qui in Decretum suum id retulerunt.
Haruspicinam idem Isidorus vult dictā
ab obseruadis horis, melius alii, à ve-
teri vocabulo Haruga, quod (teste Do-
nato) hostiam significabat. Ego nunc
vtrumq[ue] nomen media quadā & mo-
dica latitudine vsurpo, pro tota isoporo-
nia veterum, siue disciplina diuinandi
in sacrificiis Gentilium solita seruari:
quare olim semper puto in his inter-
uenisse idololatriam expressam, nō tñ
semper pactum explicitum: hodie fie-
ri potest, ut neutrum interueniat.

Haruspicum seu Gazarenorum (sic
enim vocatos docet D. Hieronym. in
Esa. ca. 37.) prima diuinatione erat ex vi-
uæ adhuc victimæ obseruatione, dum
producebatur, dum ad arā sistebatur,
dum attrectabatur. dum vinum ei in-

ali. 8 Ety-
mol. cap. 9.
b l de ma-
gar. prestig.
c. 1. 2. 6. 7. 3.

uerfum. quis ignis color, splendor, ascensus, strepitus: an cito victimam comprehēderet, an exstingueretur & similia, quidam putant auctorem huius fuisse Amphiarum, alii Argonautas alios: apud Romanos vltā Tanaiquil, teste Valerio Maximo d. de hac idem Tragicus.

T I R. Quid flamma: largas iamne 1. comprehendit dapes?

M A N. Subito refulsit lumen 2. subito occidit.

T I R. Vtrumne clarus ignis 3. & nitidus fletit,

Rectusque purum verticem 4. caelo tulit,

Et summam 5. in auras susus explicuit comam?

An latera 6. circum serpit incertus via,

Et fluctuante 7. turbidus fumo labat?

M A N. Non vna facies 8. mobilis flammae fuit:

Imbrifera quales implicat varios sibi

Iris colores: parte qua magna poli

Curuata picto nunciat nimbos sinu.

Quis desit illi, quisve sit dubites color:

Cerulea fuluis mixta oberrauit notis,

Sanguinea rursus vltimum in tenebras abit:

Sed ecce pugnae ignis in 9. partes duas

Discedit.

Immugit aris 10. ignis, & 11. trepidant foci.

Vtuntur hodie Lituanis nam ægris
lymbra corpore igni opposito, aduersa
si cadat: certā spem recuperandæ va-
ludinis cōcipiat: sin a terra ceciderit:
conclamant, & pro deposito ægrum

habente. An ab hoc vitio immunes Germani? qui in succensione pirarū, quas pie in honorē B. Ioan. accendūt, veteri idololatria Chaldæorum & Ægyptiorum in sacrum morem cōmutata: peccant dum ad crepitum, fumū, flammā modum & similia attendunt: item quia definitis vicibus circumire vel transiliri debere putāt. sunt enim ista, vt recte censuit VVimpina f. reli-

quia veteris paganicæ lustrationis & traductionis per ignem, quā ex sacris litteris Patres confutarunt. Glycas ex Theodoro hoc docuit, ne multos cōgeram a. Quinetiā (ait) liberos suos per ignem traiecit. Quid autem istud verbum sibi, quāso vult? Iosephus tradit Achazum quendam suorum filiorum Baali solido sacrificio concremasse. Verum Theodoritus aliter sentit: arbitratur, inquit, hisce verbis significari speciem quendam erroris, qui ad nostra vsque tempora durauit. Videmus enim semel in anno rogos accēdi, quibus immiciantur pueri quidam & viri. Quinetiam infantes ab ipsis matribus per flammam transportantur. quæ res videtur esse quasi quædam auerruncatio & lustratio] Sic Glycas.

Quarta est nubila ^{quæ vno momento} fumi obseruatix, eaque duplex b. nam vel grana sesamivēl papaueris nigri in ar-

dentes prunas iaciebant, & inde surgentem fumum notabāt: vel sine huiusmodi granis, solum obseruabāt sacrificii fumum, & interdum fumū rogi. Hūc pertinet illud Nafonis in Ibiis, de rogo Polynicis & E-heōclis,

Et noua fraterno veniet concordia fumo,

Quam vetus accensa separat in 2. pyra.

De fumo illud Papinii est lib. 10.

Thebaid. vbi postquam pyromantatio

Tireha

c Ambrosii
li. 3. de nat.

fl. de diuin.
c 2.

a 2. annal.
fol. 269.

b Carda. li.
de vera sapient.

Tirelia descriperat, addit eum ore fumum fatidicum hausisse.

Ille coronatos iam dudum amplectitur ignes,

Fatidicum sorbens vultu flagrante vaporem.

Vapor enim iste fumus est. nā quis credat flammam hausisse Tireliam, & superuixisse: Vfos etiā Capnomantia Iudaeos & considerasse an fumus, qui ex victimarum sacrificio ascendeat, rectus ascenderet, an in obliquū vergeret, docet Theophrastus in Osee ca. 4. Pictorius libr. de Magia, cap. 11. quoddam Papinii versus de morte Menecei huc retulit, qui peripicue ad Pyromantiam pertinent. Nō aliam speciem, sed genus quoddam ipsius Capnomantiae putarim fuisse *Thurifumiam* illam in qua ex fumo thuris adoliti diuinabant. Statius,

Thurea nec suam volitante altaria fumo.

Hoc verum de ista: sed alia longe, de qua Dion.

Quinta est proprie dicta *καρπομαντεία* quā proponit Dionysius Cassius e agē de Nymphæo prope Apolloniam, ibi & oraculum (inquit) editur, idque hoc modo. Thure accepto, precibusque eius revergo, quam volūt factis, ipsum thurū, ut secum eas preces deferat, ad ignem proiciunt: tum si ratum sit futurum votum, ab igni thurū est vestigio corrumpitur: ac si thurū extra ignem sorte deciderit, accurrens ignis id abripit & consumit: si irritum erit votum, neque accipitur ab igni thurū, & si in ipsam flammam coniciatur, recedit ab ea, atque effugit. ita in utramque partem ignis futura prædicat: morte nuptusque exceptis. de his enim non licet cuiquam oraculum illud consulere.]

Sexta est *καρπομαντεία* siue *καρπομαντεία* qua diuinabant olim ex cineribus

sacrificiorum videtur hoc factum in ara Apollinis Iſmenii, & ideo Sophocles in Oed. Tyr. vocasse cinerem diuinatorium, *καρπομαντεία* fortassis tale quid etiam obseruādum in cinere Alphæi, quem idcirco Moschus vocauit, *καρπομαντεία* vbi ex Pausania docui quondam d. per *καρπομαντεία* significari *καρπομαντεία*, per puluerē cineres sicut & in Herc. Oetæ fumitur.

Et cineres patrio puluere sordidos.

Hodie viget quoddam superstitionis huius vestigiū, cum res, de qua diuinādum, digito bacilloue cineri inscribitur, & cinis aeri puro permittitur, & attenditur ad litteras quæ in cinere agitato apparent. Itē cum iubent aliquē tres personas cogitare quibuscum matrimonium optet, vel speret contrahere, tum tres ducunt sulcos in cinere, ille autē iubetur singulis personis suū sulcum deligere, tū auertus stare ne sulcos videat, quos inter ea alter tam diu forcipe ostēdit, donec eorum vnus ab illo ter deligatur, & quā ille sulcus destinabat, ea spōdetur ipsi vxor futura, posset hoc vltimū ad sortem diuinatoriam reduci.

Septima est *καρπομαντεία* & *καρπομαντεία* qua considerabant colorem vtriusque laticis in sacrificio. fusi Æneid. 4.

Vidit thuricremis cum dona imponeret aris

(Horrendum dictū) latices nigrescere factos

Fusaque in obscenum se vertere vino cruorem.

Hoc visum nulli, non ipsi effata sorori.

Ariolationem ergo hic alii agnoscunt, ego potius diras, seu omē, vti illis Thyestæ,

Verna capiti fluxere rosæ,

Pingui madidus crinis anomo,

c. l. 47 h. f. August.

in Adam
fa. ad Sen.
Medi. v.
81.

Inter

Inter subito stetit horrores:
Imber vultu nolente cadit:
Venit in medias voces gemitus,
Sed vagus intra
Terror oberrat.

Item,

Sed quid hoc? non vult manus
Parere: crescit pondus. & dextram gra-
nat.
Admotus ipsis Bacchus à labris fu-
git,
Circaq; rictus ore decepto effluit.
Et ipsa trepido mensa subsiluit solo.
Vix lucet ignis.

Omnia tamen diuinationis sunt, sed
sub augurijs comprehensæ seu auspi-
cijs, de quib. seft. seq. Persis diuinatione-
nem ex vino tribuit Alex. Neapolit.
lib. 5. cap. 13.

Octava forma ducitur ab edulibus
varijs, vt *κρομαίνεα* & *ἀλευρομαίνεα*, &
ἀλφομαίνεα. De hac ita Theod. Bal-
sam. in 5. Syn. qua in Trullo, Mulieres qua-
dam (inquit) cum ordeo ea, qua ab alijs i-
gnorantur, enunciant. he dicuntur *κρομαίνεα*
qua Ecclesiu & sanctis imaginibus assiden-
tes, & se ex ijs futura discere predicantes,
non secus ac Pythonissa futura predicant.
Alia posset videri ab Horatio signifi-
cata lib. 1. ep. ad Fuscum.

Vtique sacerdotis fugitiuus liba recu-
so.

Nam in m. l. vetusto S. Laurentij
Leodiensis eo loco adnotatum: Cum in
seruo suspicio furti habetur, ad sacerdotem
duuntur, qui crustam panis carmine infe-
ctam, dat singulis. qua cum haerit gutturi,
manifesti furti reum asserit. Sic ibi legi-
tur, quod non tam explicando carmi-
ni, quam notandæ superstitionis priscae

A causa volui adscribere. In Antifiodoré-
si concilio can. 4. sic legitur: Non licet
fortilegos, vel auguria respicere, nec ad cha-
racteres, nec ad sortes, quas sanctorum vo-
cant, vel quas de ligno, aut de pane faciunt
aspicere, sed quaecumque homo facere
vult omnia in nomine Domini faciat.] I-
tem aliam puto quæ in sacrificijs, (quæ
Theocrit. describit in Pharmaceui.) ob-
seruabat molas & libamenta, & præci-
pue triticum, hordeum, far & ex eo to-
sto fresoque factam farinam, & ea mox
subsecutam Victimæ consperisionem.
Seneca:

Et sparge salsa colla taurorum mo-
la:

qua de re ex Dionys. Halycarnass. Sui-
da, & alijs, multa ibi. in Comment. no-
taui *δισπομαίνεα* perficiebatur caseo,
ιχθυομαίνεα piscibus, quæ antiquissi-
ma. nam vsi illa Polydamas bello Tro-
iano, & Tiresias Thebanus: apud Ly-
cios à piscibus viuis non vno loco pete-
batur, sed in Dina fossa, & in fonte A-
pollinis apud Miras, & apud Syrrhum
vicum *εὐβοῦντι* seu *εὐβομαίνεα* ex signis

C qua in ouis apparebant, qua Orpheum
vlum vult Suidas: de eadem nonnulla
Leonibus lib. 3. var. histor. capite decimo
tertio. huc referenda præstigiola illius
nuperi imposturis scedulam in ignem
coniectam, in quoduis allatorum o-
uorum illæsam ostentantis. Huc non
est referenda superstitiosa expiatio I-
liacorum per oua, de qua Iuuenal.
sat. 6.

D Nona est *κρομαίνεα*, qua vtuntur
hodie quoque Turcæ: cum ceram li-
quant & aquæ guttatim instillant. &
figuras inde ortas obleruant. Alsatica
vetulæ aliud genus commentæ: cum
aliquis ægrotat tot cereos æqualis pon-
deris incendunt, quot Sanctos morbi
inmissores autumant, & cuique cereo
suum sanctum appropriant, cuius cereus

d in Oed
v. 334. &
335.

e Cælius l.
7. ca. 29.
& Plin. l. 9
c. 16. & l.
32. ca. 2.
Plut. l. de
indust. a-
nimal.

primus consumptus fuerit, eum morbi pronunciant autorem, læoremque.

Decima ἀβροπικάντεια, quæ rimabatur hominum mactatorum fibras ac viscera. Vfus ea Heliogabalus, monstrū non homo: vſus etiam Iulianus Apoſtata, quī grauidarum aluos exfecabat. *a*, vt Anciochiæ & Carris deprehenſum: vſus & teſte Ammiano li. 29. quidam Pollentianus, vſæ & Arlunæ Scythicæ, vt eſt lib. 1. Annal. Boior. à quib. id acceperè Tartari, de quibus narrat Cromerus lib. 8. *hiſtor. Polon.* vſi & Luſitani veteres apud Strabonem li. 3. Hæc ad exſiſpicinam commodè reducitur: vt & ad hanc, ſacrificium filiorum in Topheth, vbi igne abſumebantur in honorem Molochi in Sacra ſcriptura b.

b 4. Reg. 26. v. 6. B. zc. 20 v. 31

Vndecima fuit *δαφνομάτεια*, ex lauri rami combuſtione. proſperum ſignum, ſi obſtreperet cum fragore, infelix, ſi iuxta Propertium, taceret exſtincto laurus aduſta foco. de hac multa, & ita, vt neſcias quis à quo acceperit, Parrhaſius ac Rhodiginus c varicinantur autem præmanſis lauri folijs, teſtibus Lycophro, & Heſiodo, vnde laurus dicta Symbolum diuinationis, Conſtantino in *Geopon.* & Aptonio, in *Progymn.*

c Jan. Paul. in Claudii l. 2. de ſerp. Cælius Rhod. li. 5. antiq. c. 7. d. anti. lect. ca. 29

Duodecima poteſt eſſe *βολανομάτεια*, cum ex verbenæ, lunariæ, ſaluiæ, myricæ, ficus, & aliorum ſimplicium folijs ramuliſue, conſignatis nomine quærentium & quæſtione, cognitio futuri petebatur. caue cum his confundas Sibyllæ folia apud Maronem, in his enim non quæſtio, ſed oraculi carmen erat inſcriptum. *συχρομάτεια* ficus folia poſtulabat. De diuinatione per tamaricem ſeu myricam, ex Nicandri Scholiaſte, ſic Cælius Rhodiginus d: Apollo *myrica* vates ſanxit prænunciare mor-

A talibus futura, propterea inſignem fruticem hunc Nicander *μάτρευ* vocat, id eſt, vatem. Quin & magi item Scythia myricino vaticinantur ligno. Sed et in Leſbo Apollo myricæ ramum tenet: qua ratione Myricæus quoque eſt cognominatus. Et Archæus prodit quandoque in ſanna viſum Deum illum myricæ ramo decorum. Et Metrodorus refert antiquiſſimam eſſe plantam myricam: nam Aegyptij in Iouis pœpa coronantur myrica, id eſt tamarice, vt interpretatur Dioſcorides: ſicut apud Medos Magi.]

B *Decima tertia* *ὀμφαλομάτεια*, obſetricum propria: quæ per nodulos vmbilico & ſecundinis adhærentes conijciunt, quoties puerpera ſit, poſtmodum paritura.

Decima quarta nouitia quoque eſt, ex eadem obſetricia ſchola, ſuperſtitio, *ἀμνιομάτεια*. Fœtus maternus in vtero materno tribus membranibus inuoluitur: quarum prima dicitur *χρόσιον* ſeu ſecundinæ: alia vero à farciminis forma *ἀλαβίδες* tertia à mollice *ἀμι*. hæc duæ poſteriores aliquando cum ſætu ſic erumpunt, vt facies ac caput inſatis quaſi galeatum appareat: Vulgus Belgicum vocant galeam (*den helm*) hæc membrana cognomen tribuit Imper. Diadumeno, & cauſidici Romani multa pecunia inuolucrum iſtud emebant, ſe illo ad cauſæ victoriam iuuari multum arbitrantes e. Ex huius tegminis colore rubicando, vel liuido, fortunam infantis, aniculæ ariolantur. hæc *ἀμνιομάτεια*, de cuius vanitate legendus Leunius Zircæus f. Sed & Iouius, ne quid ſuperſtitionis omitteret, nimis huiusmodi vanitatibus, pro Epifcopo, deditus, in Ferdinandi Daualli natiuitate (*lib. 1. Piſcarij*) huiusmodi pelle inuolutum ex vtero prodiiſſe conſiderauit.

Decima quinta eſt æque ridicula di-

uina-

e Lampii in via Diadumeni.

f. 1. de occult. nat. mira. c. 8.

g. Moſes Samſonis F. in præceptum Negatiuum 8.

uinatio Iudæorum per *Iedum*, cuius Rabbinig mentionem à Mose factam comminiscuntur. nempe volunt fuisse animal quoddam, nomine *Iedua* אֵדוּא humana forma, cuius ex umbilico medio funiculus propendebat, quo instar cucurbitæ humo adhærescebat, & quantum funiculi lōgītudo patiebatur, circumcirca omnem terræ fructum depascebatur: capi à venatorib. non posse, nisi sagitta funis præscindatur: tunc statim expirare per eius ossa, certo ritu in ore gestata, vaticinandi donum nactos homines, indeque arrolos dictos *Iddegonim*. tales isti recutiti fabulas nobis obtrudunt, digni qui & terræ cum suo: *Idlahomm* אֵלָחִי affigantur, & cum eo conuiuentur. Nisi humanam illi formam attribuerent, possemus suspicari, eos alluisse ad Plant. animal. quoddam agni specie, quod nasci ferunt, sic terræ cohærens, & vicina sibi, quoad funiculi longitudo permittit gramina depasci, & pabuli post defectum marcescere, in vicina Moscouiæ Tartaria: de quo Sigismundus in *Moscouia*, & Iul. Schal. contra *Cardan.* & plenius ex professo Andr. Libanius p. 2. *singul. disp. de agno S. ytho.*

L Decima sexta est *Ληομάλεια*: cuius meminit Iamblichus, & Orpheus agēs de Siderite lapide: sed ritus eius mihi non satis perspectus. Huc spectat Chaldæorum lapis Mizoris, de quo ita Zoaroalter. *Ηνία δὲ χρομίον δαίμονα πρόσθεν ἀβήσους, ὅτε λίθῳ μιν ἔσπεν ἑπᾶδᾶ.* Quando conspexerit demonem terrestrem (tibi responsum expetenti) accedere, incantans sacrificia lapidem in. z. u. rim. vbi Psell. in Scholijs rem aperit: *Dæmones (ait) circa terram volitantes natura sua sunt mendaces. Quod si ex his verum aliquem sermonem audire cupias, aram apposa & sacrificia lapidem MNISVRIM.*

A *Habet enim hic lapis vim aduocandi maiorem demonem, qui occulta ratione materialigenio applicatus, rerum inquisitarum veritatem insusurrat, quam ille porro homini interroganti profert. Indicat enim nomen ipsum, quo in aduocatione vtendum est vna cum lapidis sacrificio.*

B Hæc Psellus, cui similia Nicephorus ad li. Synesij de insomnijs. fuit hæc vanissima superstitio, putantium non omnes dæmones æque mendaces, sed aliquos veraces, deinde & illud erroneum quosdam esse materiales, ἀπειργῶσι ἄλλῃς ἀναπωλησμένῃς, materia tenebrosa plenos, vt loquitur. Hic ergo magicus ritus Chaldæorum. Non desunt, qui putent Iudæis in vsu fuisse lapides quosdam Diuinatores, & eos prohiberi à Mose *Leuit. 26. v. 1.* nam vbi nofter vertit, *Lapidem insignem*, illi malunt vertere: *Lapidem imaginationū*, vel vt alij

C *Lapidem speculationis.* Sed illi nugantur cum suis, quos nimis lubenter sequuntur Rabbini. nam *eben Maskith* vocat lapidem pictura vel artificio aliquo sic ornatum, vt aspectu suo homines capiat, & alliciat ad honorandum: ideo enim additur, non quidē, vt diuines per illū, sed vt incurues te ei, hoc est, vt adores illum. Non vos celabo, quid aliquando mihi de hoc loco in mentem venerit, antequā ditionem Romanam viderē. Suspica bar nostrum interpretem primo scripsisse, *Lapidem in signum*, inde cū alij verba transposuissent: in signum lapidem, factum denique insignem Lapidē. confirmat coniecturā versio LXX. in qua disertè scriptum: *λίθον σκοπόν.* *Lapidem signum.* Et fuit illa veterum superstitio: qui Mercurios ponebant in vijs, vel alios Deos vios siue viates, itinerum indices & signa. prohibeat, ergo legislator, non lapides indices viarum poni, sed poni, huiusmodi lapides habitu

E *Deorum, & ad adorandum. Scio quæ*

de radice סכח Sakah, prolixè hic O-
leaster adferat : sed probare nequeo,
quod vulgatum interpretem tam fa-
cile deferat, imo & de versione loci
Iob aperte ignorantia accuset. Etiam si
vera significatio foret, *operire*, dicere
possem: quæ picta sunt, coloribus esse
contacta & operta. Possset quis ad hanc
speciem referre quorundam supersti-
tionem, qui vt somnia ipsis contingant
futuri, prænumcia, gestant amethystum
gemmam.

Decima septima occurrit παβδομα-
τεια, quæ multiplex fuit, de qua sic
Cælius Rhodiginus d. capite vigesimo no-
no. Scribit, *Virgas in rebus diuinis eximij
cuiusdam vsus fuisse veteribus, ex plerisque
coniectare licet. Nam, qui Persicos ritus di-
ligentius animaduersos litteris mandarunt,
illorum magos, qui sacrificijs præficiuntur,
carnes super myrro & lauro positas tradunt
subtilibus virgulis adurere, mox, oleum lacte
melleque commixtum conspergere, ac com-
precari, fasciculos ex myrica pertennes ma-
nu tenentes. In Pyrethiorum mediterraneo
surrecta stabat ara, vbi inextinctus serua-
retur ignis, fierentque iridem comprecatio-
nes non sine myricinis virgulis. Sicut in Sey-
thia quoque, vbi vaticini traduntur plures,
alignis virgulis, diuinitas concipitur, quas dis-
solvunt ac separatim singulis humi constran-
dentes vaticinantur, interim virgas comprehen-
dentes componenteque. Nares vero, quos
esse Androgyno: putat Herodotus, tiliam
scindentes trifariam, digitosque implicando
ac resoluendo præcunt futurum.] & post-
ea, Etenim in plerisque locis virga (vt di-
ximus) præcunt, quod in primo com-
positionis tertia Dion quoque confir-
mat.*

Quæ ille de Persis Magis, ab Hero-
doto libro primo. & Strabone libro deci-
mo quinto mutuatur: quæ de Scythia, &

A Euarijs, ex Herodoti libro quarto. Scy-
tharum progeniem Turcas, hunc mo-
rem retinuisse, colligitur ex Historijs
& Collenucij. Sed illud mihi nota (Le-
ctor) παβδοματεια non pertinere ad v-
num dumtaxat caput. quædam enim
explicitam continebat inuocationem,
nempe quæ conceptis verbis efficie-
bat, vt virgula recta, sponte sua, in cir-
culum coiret iunctis extremitatibus.
Aliavero ad sortes pertinet, quando re-
gnum vel quid aliud, virgis datis, cui
obtingeret, experiebantur: sic Aaroni
prærogatiua Sacerdotij, virgula con-
tingit florente, sic & Beatam Virginem
nonnulli, ex apocryphis, tradunt Iose-
pho sponfam datam: quo adhuc tempo-
re Diuinatoria sors permissa. Aliquan-
do ad ariolationem nostram) quam
auspicium vocauit Tacitus) referenda:
vt illa Persarum, & Scytharum, Ger-
manorum quoque, quam Tacitus de-
scribit lib. de moribus Germanor. qua
de re nos postea plura Sect. 3. Aliquan-
do ad omnia, vt illa, de qua sic Crant-
zium libro quarto, Metropol. capite decimo
nono. & vigesimo nono. Memorant annales
Henrici III. Imp. fabulam de Hildebrando
puero, quod cum filius esset Fabri lignarij,
ex sarmentis ordine compositis, inscius ipse
has litteras conseruauit: quibus astans homo
litteratus legerit ex ea compositione scin-
dularum: Dominabor à mari ad mare.
Vnde coniectans diuinum aliquid in pu-
ero, suaserit parenti, vt eum litteris tra-
deret. Traditus profecit, & in cancella-
riam Regis peruenit, & Scribarius eu-
uasit. Somnio admonitus Imp. de eo-
dem, quod cornua videretur habere, qui-
bus filium suum conseruaret, hominem in
vinculis exutus, Clunacense monaste-
rium petijt. Indeque profecit primum in
Subdiaconum, deinde in Cardinalem,

ali. reri
Neapoli.

nouisi-

nouissime in Gregor. VII.) Hæc ex annalibus illis Granzius, quæ nescio cur fabulam vocet.

Decima octaua est λαμπαδομαντεια, quando nonnulli candelam in D. Antonij honorem accendunt, sicque se res perditas confidunt inuenturos. Alia est vetus superstitio Lucernaria, de qua Propertius lib. 4.

Sed neque suppletis constabat flamma lucernis

& alio loco:

Sed voluit tangi parca lucerna meo.

Petronius in Satyra, Lucerna humore deflata, tenuè & extremum lumen spargebat: hæc magis videtur ad hominis augurium pertinere. An etiam huc pertinuerit irodus furti concipiendi per lancem & licium; quem Sex. Pompeius describit, dubium mihi: puto potius non pertinere, quidquid Acron prodiderit. vide sub q. 6. sect. 4. vers. 9.

Decimanoa vocatur ὀμφαλομαντεια, nempe duplex diuinitio, qua virginitatem puellæ explorabant. I. per funiculum, quæ res etiam hodie in vsu prauo: & videtur olim eo respexisse Catullus in nuptiis Pelei & Thetidis.

Non illam nutrix, orienti luce reuifens,

Hesternò poterit filium circumdare collo.

2. quod, auctore Guil. Parisiense, b solitum in Britannia redactum in pollinem tenuem, achatem in potu præberi, quem qui quæue sumpsit, nisi virgo sit, statim cogatur ea omere. Referuntur & alia, quæ idem per vrinam indicium faciunt. Et referuntur vt arcana naturæ; vercor ne profus sint magica, certè sunt illicita, & famæ restitutioni obnoxia.

A) Sunt & alia mille nocendi artes & nomina mille, quæ vtinam vt mihi, sic cæteris ignotæ & inexpertæ. Damnant hæc omnia Theologi & Canonistæ. vide Euseb. lib. 4. Præpar. Euang. cap. si quis 26. q. 5. Ioannem Sulisberiensis lib. 2. de nugis Curialium cap. 28. Michael. Medinam lib. 2. de recta in Deum fide fol. 29. & Iulium Suenium lib. 9. de Fato cap. 15. & 16.

B) SECTIO II.

De Augurio & auspicio.

VGVRIVM vel dependet à natura, vt nautarum, agriculturalium, &c. de quo postea (est enim commenda-

tione dignum, vtpote naturalis coniectatio (vel hominum industria atq; artificio institutum, rebus futuris, non necessarijs, sed voluntarijs conijciendis inseruiens: de quo nunc agimus, quod ipsemet Cicer. c. vanitatis & ineptiæ condemnauit, longe hac in re prudentior, quam Plato in Phadro, vel Xenophon, in Cyriped. Quod vero & Aristoteles d. meminit augurij, ille vel populari ex sententia loquitur, vel augurium vocauit, naturalem præfensionem auium, qua pluias tempestatesque instantes nobis indicant cantu, volatu, vel garritu. Nobis Christianis dubitare non licet, totam Augurum disciplinam, incertam & illicitam esse: qua, quod abstineret Dei populus, etiam ab ariolo laudatur: e quam sciunt omnes damnatam à Mose ac Prophetis, f & à iuris Canonici g auctoribus, à quib. etiam variæ pœnæ infliguntur: quam sciunt pacti cum dæmone damnari, à B. Augustino, b sciunt à recta Philosophia valde alienam. i

Auspicij vero siue Augurij vocem nunc eo extendimus, vt etiam omnia

M
c l. 2. de diuin.
d l. 9. de Hil. anim
c. 31. & a. lib.
e Nu. 23. v. 23.
f Leu. 19. v. 26. Deu
18. v. 10.
Eccl. 34. v. 5. Ier. 27. v. 9.
g c. illud. c. sed & il lud. 26. q. 2. c. si quis Episc. c. a liquanti. c. si quis clericus e. augurij, 26 q. 5.
h l. 2. de doc. Christi c. 24. i docent hoc Cic. d l. & Fac. Picus. l. 6. de pran. c. 4.